

УДК 327.83

РЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІТИКИ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ПРАКТИКА КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Шевченко О. В.

Кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних медіакомунікацій і комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Анотація. В статті розглядаються питання, пов'язані із стимулюванням і регулюванням політики корпоративної соціальної відповідальності в країнах-членах ЄС. Показано, що впровадження в діяльність бізнесу міжнародних стандартів якості, менеджменту екологічної безпеки стало обов'язковою умовою виходу і роботи на європейському ринку. Також в статті визначено основні напрями політики Європейського Союзу в області КСВ. Наголошується на тому, що в розвиток і просування корпоративної соціальної відповідальності активно залучені уряди країн ЄС. На прикладі державного регулювання КСВ-політики національних урядів Великобританії, Франції, Бельгії, Естонії, Іспанії показано, що найбільш вагомих результатів досягають ті країни-члени ЄС, які використовують системний підхід в розвитку КСВ. Зокрема, в розглянутих країнах призначені відповідальні державні структури, які координують роботу за усіма напрямками КСВ, тобто держава виступає у ролі інституту, який визначає правила поведінки і слідкує за їх виконанням. Підтверджено, що в країнах ЄС спостерігається високий рівень інтеграції соціальної діяльності у загальну стратегію розвитку компанії. Водночас, в розглянутих країнах застосовується індивідуальний підхід до вибору інструментів, що зумовлений пріоритетами соціально-економічного розвитку кожної країни.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, політика КСВ в країнах-членах ЄС, європейська модель КСВ.

Постановка проблеми. У світовій практиці корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) визнана важливою складовою стратегії сталого розвитку, у зв'язку з чим, уряди багатьох країн приділяють значну увагу просуванню ідей КСВ на національному рівні, створюючи сприятливі умови для соціально-відповідальної поведінки національних і іноземних підприємств. Впровадження принципів КСВ в постійну ділову практику створює нові можливості і переваги для соціально-економічного розвитку країни у тому числі, для конкурентоспроможності економіки, інвестиційної привабливості, боротьби з корупцією, екологічного і регіонального розвитку, а також нарощування соціального капіталу та інформаційної діяльності держави та компаній.

Корпоративна соціальна відповідальність отримала широкий розвиток в Європейському Союзі, де компанії беруть на себе добровільні зобов'язання в області охорони праці, утилізації відходів, етики бізнесу, пред'являючи при цьому аналогічні вимоги до своїх зарубіжних підрозділів і партнерів. Впровадження в діяльність бізнесу міжнародних стандартів якості, менеджменту екологічної безпеки стало обов'язковою умовою виходу і роботи на європейському ринку.

Мета статті – проаналізувати досвід регулювання політики корпоративної соціальної відповідальності в країнах-членах ЄС, показати практику національних урядів країн-чле-

нів ЄС в сфері КСВ, визначити перспективи корпоративної соціальної відповідальності на сучасному етапі розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За кордоном проблематика КСВ стала предметом численних досліджень. Сучасним науковим розвідкам передують засадничі праці з соціальної відповідальності бізнесу другої половини ХХ століття таких авторів, як Г. Боуен [1], К. Девіс [2], М. Фрідман [3], А. Керрол [4] і Е. Фрімен [5], які у свою чергу спираються на класичні ідеї, висунені П.Джоулем, А.Локком, А. Смітом, М. Вебером, Т. Парсонсом та ін. Сьогодні тема КСВ виділяється в окремий міждисциплінарний науковий напрям. Спроби досліджувати цю область зроблені Т. Хоскінсом [6], Д. А. Детомасі [7], А. Крейном і Д. Маттеном [8] в їх роботах останніх років, сфокусованих на визначенні ролі КСВ в міжнародному розвитку і способах її реалізації залежно від існуючої законодавчої бази на прикладі країн Європейського союзу. Вітчизняні автори також приділяють увагу питанням корпоративної соціальної відповідальності, серед яких варто виділити роботи Є. Тихомирової, В. Королька, М. Саприкіної [14], Р. Калущко.

Основні результати дослідження. На практиці корпоративна соціальна відповідальність передбачає дотримання бізнесом наступних принципів: надання споживачам продукції і послуг високої якості; створення гідних умов праці, своєчасна виплата зарплати, інвестування в подальший професійний розвиток співробітників; суворе дотримання фінансового, трудового, природоохоронного законодавства; побудова добросовісних і чесних стосунків з усіма партнерами; увага до соціальних очікувань суспільства і дотримання загальноприйнятих етичних норм в діловій практиці; участь в розвитку громадянського суспільства за допомогою реалізації партнерських програм і проектів, спрямованих на розвиток регіонів і місцевих співтовариств.

Стосунки між підприємствами як в Європейському Союзі, так і в інших країнах, усе більшою мірою базуються на принципах КСВ. Дотримання цих принципів стає важливою передумовою для залучення іноземних інвестицій та отримання державних замовлень.

У міжнародному контексті КСВ є ефективним інструментом розвитку партнерства і співпраці країн в контексті досягнення Цілей тисячоліття, контролю за негативним впливом промислового сектора на екологію, відвертання соціальних криз, як наслідок, забезпечення стійкого розвитку світової цивілізації. Серед європейських інститутів влади ключову роль у поширенні ідеї КСВ відіграють комітети Єврокомісії.

Просування принципів КСВ в Європі розпочалося з утворення в 1995 році мережі європейських бізнесів (European Business Network – CSR Europe), яка зайнялася поширенням і популяризацією принципів КСВ. Офіційно принципи КСВ були представлені на Лісабонському європейському саміті у березні 2000 року. На думку глав держав ЄС використання механізму КСВ «перетворить економіку ЄС на найконкурентоздатнішу і динамічнішу у світі, для якої будуть характерні економічне зростання, збільшення кількості і якості робочих місць і велика соціальна злагожденість» [9].

Як показує досвід, уряди країн ЄС займають активну позицію в просуванні КСВ. Основним базовим документом цих країн є «Green Paper», прийнятий в 2001 році, в якому представлена європейська рамкова політика з КСВ, згідно якої уряд розробляє національну політику, у тому числі механізми і інструментарій підтримки кращих практик і інноваційних ідей. На додаток до нього були розроблені документи, які країни Європейського Союзу використовують при розробці національної політики по КСВ. Серед них:

- «План ЄС щодо захисту довкілля», в якому закріплено основні напрями діяльності держав Європейського Союзу в сфері захисту довкілля;

- «Політика інтегрованого продукту» («IPP»), покликана відстежувати міру впливу виробничих процесів на довкілля і стимулювати впровадження найбільш ефективних способів виробництва;
 - «Загальна система екоменеджменту і аудиту» (EMAS), яка рекомендує систему оцінки і звітності з КСВ і спрямована на впровадження в діяльності компанії екологічно дружнього менеджменту;
 - «Європейська ініціатива екологічної ефективності» (EEEI), розроблена Всесвітньою бізнес-радою із стійкого розвитку, організацією «Європейські партнери за захист довкілля» і Єврокомісією, спрямована на інтеграцію принципів екологічної ефективності в промислові і економічні стратегічні плани компаній;
 - Резолюція Європарламенту «Стандарти ЄС для європейських підприємств, що здійснюють свою діяльність в країнах, що розвиваються: назустріч Європейському корпоративному кодексу поведінки» пропонує створення європейського типового корпоративного кодексу поведінки;
 - Стратегія «Європа 2020: стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання» (прийнята 25 жовтня 2011 року), в якій представлені нові напрями розвитку КСВ в ЄС. Одним з головних чинників зміцнення економіки в ЄС вважають саме стійке зростання, ґрунтоване на раціональному використанні ресурсів, екології і конкуренції. Плани Стратегії 2011-2014 рр. чітко свідчать, що Євросоюз має намір посилити контроль над управлінням економікою і «добровільно зобов'язати» бізнес наслідувати правила КСВ. Мета нової Стратегії КСВ: створити умови, сприятливі для стійкого зростання, відповідальної бізнес-поведінки і постійної зайнятості в середньостроковій і довгостроковій перспективах. Ключові зміни в порівнянні з політикою 2006 року – визначення корпоративної соціальної відповідальності як «Відповідальності підприємств за свій вплив на суспільство» і відмова від принципу добровільності «Європейська комісія визнає, що деякі регуляції стимулюють КСВ, тому державні органи влади повинні підтримувати розвиток КСВ, застосовуючи мікс політики добровільності і регуляції» [10]. Проте, ця Стратегія не матиме прямого впливу на Україну, оскільки головним чином спрямована на вирішення внутрішніх завдань ЄС.

Заохочуючи бізнес, населення і громадянське суспільство до соціально-відповідальної поведінки, Європейський Союз використовує різноманітні інструменти і механізми стимулювання, від м'яких форм регулювання і мотивації до жорстко визначених законодавством вимог. Сьогодні виділяють такі напрями політики Європейського Союзу в області КСВ [11]:

- інформування громадськості про роль КСВ в розвитку суспільства і кращі практики соціально-відповідального бізнесу. Уряди європейських країн створюють спеціальні інформаційні центри, закликають засоби масової інформації до пропаганди, обговорення проблем, інформування читачів про кращі національні і зарубіжні практики в області КСВ. За підтримки уряду публікуються брошури, довідкові матеріали з різних аспектів КСВ, проводяться конференції, форуми, семінари і круглі столи;
- стимулювання і підтримка додаткових добровільних ініціатив бізнесу в області КСВ. З метою стимулювання і пропаганди етичної поведінки бізнесу в області КСВ держав-члени ЄС виступають ініціаторами і беруть активну участь в розробці і впровадженні галузевих і корпоративних кодексів поведінки, де закріплюються основні принципи етичного ведення бізнесу. Одним з популярних інструментів є впровадження механізму соціальних і еколейблів;
- навчання, дослідницька і методична підтримка. ЄС всіляко сприяє широкомасштабному зростанню місцевого потенціалу в області КСВ: практикується проведення се-

мінарів і тренінгів по КСВ для державних службовців, представників бізнесу, членів громадських/професійних спілок, асоціацій і об'єднань, які надалі виступають в ролі каталізаторів просування КСВ;

- залучення до питань КСВ зацікавлених сторін (стейкхолдерів). Розвиток цього напряму державної політики пов'язаний із сприянням в організації діалогу і партнерства держави, бізнес співтовариства, професійних і громадських об'єднань і інших зацікавлених сторін в реалізації КСВ для консолідації ресурсів і досягнення більш значимих результатів. Думка стейкхолдерів обов'язково враховується при розробці політичних документів розвитку КСВ;

- міжнародна співпраця з КСВ. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності – ідея, яка охопила більшість країн світу. Для об'єднання зусиль і просування міжнародних принципів КСВ уряди країн всіляко підтримують ініціативи міжнародних організацій, зокрема Ініціативу ООН «Глобальний договір», підписують конвенції, укладають угоди і беруть участь в міжнародних форумах;

- об'єднання інтересів і прозорість діяльності соціально-відповідальних бізнесів. Для досягнення результатів ЄС сприяє розвитку системи міжнародних стандартів управління, показників звітності, аудиту з КСВ, стимулюють сертифікацію продукції і підприємств за міжнародними стандартами, що, у свою чергу, забезпечує вихід національних компаній на світові ринки, сприяє поширенню системи міжнародного соціального і екологічного маркування для забезпечення рівних прав торгівлі в різних країнах. Останнім часом все більшої популярності набуває соціально-відповідальне інвестування (SRI), в основі якого лежить врахування при ухваленні інвестиційних рішень соціальних і екологічних наслідків інвестицій;

- впровадження систем оцінки і звітності з КСВ. За підтримки держави розробляється методичне керівництво по звітності, створюються спеціальні структурні підрозділи з надання допомоги в підготовці нефінансових звітів. У деяких європейських країнах включення інформації про дотримання КСВ в регулярні аудиторські звіти є обов'язковим. Особливо широко це практикується в тих галузях, діяльність яких може завдати шкоди екології, наприклад, в хімічній або металургійній галузях;

- використання податкових і інвестиційних інструментів. Створення сприятливих умов, в яких соціально-відповідальна поведінка компаній винагороджується через надання податкових пільг, преференцій, субсидій. Прибуток з соціальних витрат, благодійні пожертвування, цільові відрахування в некомерційні організації, фонди у більшості європейських країн не оподатковуються. Держава бере участь в співфінансуванні соціально-значимих проєктів. Найважливішою неподатковою преференцією для соціально-відповідального бізнесу є врахування КСВ при відборі підприємств на виконання державних замовлень;

- спеціальне КСВ-законодавство. У деяких європейських країнах створено спеціальне законодавство, яке враховує зазначені вище інструменти стимулювання і регулювання корпоративної соціальної відповідальності підприємств.

Європейський Союз провів величезну роботу з просування принципів КСВ в ділову практику. Усі країни-члени ЄС успішно застосовують КСВ при вирішенні пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку через розробку Національної повістки з КСВ. У країнах Європейського Союзу повноваження по керівництву і просуванню КСВ делеговані ряду міністерств і відомств [12].

Показовим прикладом активної ролі держави в просуванні КСВ є Великобританія, яка досягла значних результатів в цій області. Останнє пов'язане, передусім, з тим, що КСВ

стала самостійною сферою державного управління, яка координується центральним урядом. З 2001 року у Великобританії заснована посада міністра корпоративної соціальної відповідальності, виділені державні ресурси на створення академії з КСВ і підготовку інформаційно-методичного забезпечення; більше 12 міністерств і відомств залучені в просування КСВ на галузевому рівні, використовуючи різні інструменти мотивації і стимулювання.

Серед напрямів британської КСВ-політики: підтримка інноваційних підходів і показової практики стейкхолдерів і компаній; визначення мінімального рівня КСВ, наприклад, з таких фундаментальних проблем, як охорона здоров'я, безпека і рівні можливості; підтримка бізнесу, що приносить суспільству соціальні і екологічні вигоди. Уряд бере участь у багатьох міжнародних проектах, розвиває фінансові механізми і стимули, впроваджує КСВ в систему державних закупівель, створює програми підвищення прозорості ряду галузей економіки, розширює рамки корпоративної звітності, стандартизує внесок компаній у стійкий розвиток, створює репутаційні стимули, стимулює громадський діалог з КСВ, а також застосовує різні заходи по просуванню КСВ, у тому числі використовуючи авторитет політичних лідерів і ресурси Інтернет.

У 2004 році уряд створив «Академію КСВ», щоб допомогти компаніям розвивати відповідні компетенції. Розроблено тематичний веб-сайт, присвячений впровадженню принципів соціальної відповідальності в малому і середньому бізнесі. Важливо згадати закон Companies Act 2006 року, яким введено регулярну звітність – Business Review, що вимагає від компаній розкриття загальної інформації з питань охорони довкілля, політики взаємодіє з співробітниками і взаємодією з місцевим співтовариством.

Практично одночасно парламентом були прийняті податкові пільги на інвестиції в соціальну сферу. Пільга Community Investment Tax Relief (CITR) заохочує приватні інвестиції через фінансові інститути розвитку (Community Development Finance Institutions, CDFIs) як неприбуткових, так і прибуткових установ, що перебувають в «неблагополучних» регіонах і знаходяться у важкій фінансовій ситуації. Відповідаючи певним умовам, CITR розрахована і на фізичних, і на юридичних осіб, пропонуючи інвестувати, шляхом позики-купівлі цінних паперів або пайової участі в установах, акредитованих CDFI. Пільги (до 25%) залежать від об'єму інвестованих коштів і скорочують податок на доход інвесторів і корпоративні податкові зобов'язання. Окрім CITR уряд також пропонує податкові стимули, щоб заохотити корпоративну підтримку грошима, устаткуванням і іншою матеріальною допомогою добровольцям і місцевим співтовариствам, включаючи перерахування коштів до фонду зарплат і допомоги подарунками. Не менш важливі і додаткові ініціативи уряду Великобританії. Серед них заходи із впровадження міжнародних і національних стандартів, таких, як ISO 14001 і BS 8555, розробка в 2006 році першого у світі стандарту управління стійким розвитком, BS 8900, що визначає результати стійкості організацій, яких вони повинні досягти і які є головним мірилом їх прогресу, випуск «Керівництва з екологічної звітності» тощо.

Уряд Бельгії займає активну позицію і сприяє просуванню КСВ. Бельгія прийняла спеціальне законодавство щодо регулювання і просування КСВ. У рамках «Федеральної координаційної політики стійкого розвитку», уряд підготував документ «Рекомендаційна база: корпоративна соціальна відповідальність у Бельгії» [13], який є основою з КСВ для державних структур, бізнесу і інших учасників. Конкретні заходи з реалізації концепції КСВ формулюються у Федеральних планах з КСВ. Державна Комісія з регулювання банківських, фінансових і страхових послуг спільно з Федерацією промислових підприємств підготувала Кодекс корпоративного управління. Широке застосування отримали схеми

соціальних і еколейблів. Наявність сертифікату «бельгійський соціальний лейбл», схвалений урядом Бельгії, підтверджує, що сертифікована компанія дотримується восьми фундаментальних принципів Конвенції Світової організації торгівлі. Система еколейблів, розроблена брюссельським Інститутом управління природними ресурсами, свідчить про застосування сертифікованими підприємствами систем менеджменту якості, міжнародних стандартів, що відповідають вимогам, в області захисту довкілля. Для пропаганди і допомоги при впровадженні принципів КСВ в практику уряд Бельгії відкрив два спеціальні інформаційні центри.

У Франції розвиток і регулювання КСВ також виділилися в окремий напрям роботи національної і місцевої влади. У цій країні розвиток і регулювання КСВ відбувається у рамках «Національної стратегії стійкого розвитку», яка була прийнята в 2003 році урядом Франції на 5 років і оновлена в 2006 році. Головний напрям стратегії – добровільне формування зобов'язань великого бізнесу у сфері КСВ через роботу з галузевими об'єднаннями працедавців (зобов'язань з поліпшення показників викидів вуглекислого газу, безпеки умов праці, управління енергією і споживання води, управління відходами і доступу до інновацій і так далі).

Виділяються звернення перших осіб держави, як спосіб просування ідей стійкого розвитку і КСВ. У 2003 році президент країни Ж. Ширак особисто закликав компанії, що приєдналися до Глобального Договору ООН, організувати координаційну мережу для представлення країни на міжнародній арені, обміну досвідом і поширення принципів КСВ. У середині країни на рівні публічної політики за поширення відповідальної ділової поведінки відповідають Прем'єр-міністр, Міністерство екології і стійкого розвитку, Національна рада із стійкого розвитку, Міжвідомчий делегат по стійкому розвитку і ряд інших органів влади, у тому числі на місцях. Для Франції характерна активна законодавчість в питанні КСВ. Наприклад, закон 2001 року «Про нове економічне регулювання» – перший в ЄС в області корпоративного управління, такий, що визначає обов'язкову і детальну корпоративну не фінансову звітність. В той же час, в цьому законі санкції за не розкриття інформації не передбачені.

Для Естонії концепція КСВ є відносно новою і знаходиться на стадії розвитку. Спеціальне законодавство відсутнє. Багато аспектів КСВ регулюються галузевим законодавством – трудовим, торговим, податковим і в області захисту довкілля. У Естонії існує ряд екологічних лейблів, таких як «Чисте довкілля», «Зелена енергія», «Зелений ключ», «Сертифікат реальна і цікава Естонія», «Майлд марк», «Human's Green Label», «Еко», «ЄС Еколейбл», «Дружній довкіллю продукт». Для підприємств, що мають деякі з цих екологічних сертифікатів, уряд Естонії застосовує податкові пільги. Підприємства також звільняються від сплати податків з подарунків і пожертвувань недержавним організаціям і фондам, що входять в спеціальний перелік організацій, які звільняються від податку. Щорічно держава організовує конкурс, в якому кращі підприємства в номінаціях «Кращий розробник сучасних технологій року», «Найвагоміший внесок в розвиток суспільства» нагороджуються почесними грамотами і преміями.

У Словенії вимоги з КСВ є присутніми в нормативно-правових документах, що регулюють трудові, екологічні аспекти, зокрема в законі «Про трудові стосунки» і законі «Про охорону довкілля». У 2005р. урядом Словенії був ухвалений закон «Про комерційні компанії», в якому закріплена обов'язкова звітність компаній з питань спричинення шкоди довкіллю і дотримання прав працівників компанії. Торгово-промислова палата Словенії активно здійснює інформування громадськості про роль КСВ через спеціальний проект «КСВ – ключ до розумної реальності для малого і середнього бізнесу». Мета проекту – по-

ширення знань про КСВ і кращі практики застосування КСВ. Проектом передбачено створення Ресурсного Центру КСВ і розробку освітніх програм для підготовки консультантів з КСВ для середнього і малого бізнесу. Для розширення міжнародних зв'язків і ширшого обговорення КСВ торгово-промислова палата Словенії спільно з міністерством праці і соціального захисту населення і недержавною організацією «Slovenian Philanthropy» і асоціацією менеджерів Словенії в 2007 р. організувала «Міжнародну конференцію з КСВ».

В Іспанії спеціальне законодавство з КСВ нині відсутнє, між тим питання ухвалення закону про КСВ стоїть на порядку денному уряду. Галузевим законодавством Іспанії регулюються багато питань КСВ такі як: умови праці, трудові контракти, охорона здоров'я і безпека праці, права інвалідів, права споживачів, захист довкілля і інші. Уряд Іспанії офіційно схвалив і рекомендував до використання «Керівництво для міжнародних компаній», розроблене Організацією економічного співробітництва і розвитку. При міністерстві економіки відкритий інформаційний центр для надання консалтингової допомоги по використанню керівництва і збору інформації про національний досвід. Державне агентство стандартизації Іспанії (AENOR) бере участь в розробці міжнародних стандартів з корпоративної етики і системі соціального менеджменту. Влада Арагони (північно-східна Іспанія) надає податкові пільги компаніям, що роблять благодійну допомогу.

Що стосується перспектив розвитку КСВ після 2014 року в ЄС і, зокрема, в Україні, то на думку Марини Саприкіної, керівника Центру «Розвиток КСВ» головними трендами корпоративної соціальної відповідальності будуть: «новий підхід до КСВ – CSR 2.0; залучення співробітників 2.0; увага до викидів CO₂; енергоефективність; зелена економіка; циркулярна економіка; розумні міста (Smart city); законодавче регулювання КСВ; посилення нормативних вимог до не фінансової звітності; соціальні підприємці; посилення тиску фондових бірж; соціально-відповідальне інвестування» [14].

Висновки. Як показало дослідження, уряди країн ЄС активно залучені в розвиток і просування корпоративної соціальної відповідальності. Роль держави проявляється при реалізації ним наступних основних функцій: держава як законодавець і контролюючий орган; держава як наймач; держава як споживач і покупець; держава як партнер; держава як інституціональний інвестор; держава як учасник міжнародних відносин. Найбільш значимих результатів добилися ті країни-члени ЄС, які використовують системний підхід в розвитку КСВ. У цих країнах призначені відповідальні державні структури, які координують роботу за усіма напрямками. Підхід до вибору інструментів індивідуальний і підбирається з урахуванням пріоритетів соціально-економічного розвитку країни і важливості економічних, екологічних і соціальних аспектів. Приклад Великобританії, Франції, Бельгії, Естонії, Іспанії свідчить про можливості успішного розвитку КСВ.

Список використаної літератури

1. Bowen H. Social responsibilities of the businessman / H. Bowen – N.-Y. : Harper & Row, 1953. – 276 p.
2. Davis K. Can business afford to ignore social responsibilities? / K.Davis // California Management Review. – 1960, № 2. – P. 17-21.
3. Friedman M. The social responsibility of business is to increase its profits / M. Friedman // New York Times Magazine. – 1970, № 9. – P. 13-15.
4. Carroll A. A three-dimensional conceptual model of corporate social responsibility performance / A. Carroll // Academy of Management Review. – 1979, № 4. – P. 5-9.
5. Freeman R. Strategic management: A stakeholder Approach / R. Freeman. – Boston: MA: Pitman, 2004. – 704 p.

6. Hoskins T. Corporate Social Responsibility Handbook. / T. Hoskins. – London: The ICOSA, 2007. – 289 p.
7. Detomasi D. The Political Roots of Corporate Social Responsibility / D. Detomasi // Journal of Business Ethics. – Vol. 82, № 4. – P. 29-32.
8. Crane A., Matten D., Moon J. CC Theory Searching for a Political Home. Corporations and Citizenship. – Cambridge: Cambridge University Press, 2008. – 385 p.
9. Communication from the Commission: Integrated Product Policy – Building on Environmental Life-Cycle Thinking / Communication from the Commission // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=celex:52003dc0302:en:html>.
10. Дрожжа Ю., Знак Н., Степина А., Хайтина В. Корпоративная социальная ответственность: от европейского эталона к белорусским реалиям: аналитические материалы. / Ю. Дрожжа и др. – Минск, Белайдс, 2012. – 112 с.
11. Истомина Л. А., Елецких Т. В., Елова О. Л. Роль государства в продвижении корпоративной социальной ответственности. Аналитический доклад. / Л. А. Истомина и др. – Минск, изд-во БелГУ, 2010. – 52 с.
12. Buckland H., Albareda L., Lozano J.-M. The Changing Role of Government in Corporate Responsibility. A report for practitioners // H. Buckland, L. Albareda, J.-M. Lozano. – ESADE Business School Antonio Tencati, Francesco Perrini: Bocconi University and SDA Bocconi School of Management: Atle Midttun: Norwegian School of Management. 10 April 2006. – 85 p.
13. Social Corporate Responsibility in Belgium. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.socialeconomy.be/ContentSite/MVORSE/publicatie_CSR_RefFramework.pdf.
14. Саприкіна М. А. Головні тренди КСВ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://csr-ukraine.org/article_головні-тренди-ксов/.

ADJUSTING OF CSR-POLICY: PRACTICE OF COUNTRIES-MEMBERS OF EUROPEAN UNION

Shevchenko O. V.

Candidate of political sciences, associate professor of department of international media-communications and communicative technologies, Institute of International relations of Kyiv National Taras Shevchenko University.

Abstract. *The issues related to stimulation and adjusting of politics of corporate social responsibility in the countries-members of EU are examined in the article. It is shown that introduction in activity of business of international standards of quality, management of ecological safety became the obligatory condition of exit and work at the European market. Also in the article basic directions of politics of European Union are certain in area of CSR. It is marked on that the governments of countries of EU are actively attracted in development and advancement of corporate social responsibility. It is shown on the example of government control of CSR - policy of national governments of Great Britain, France, Belgium, Estonia, Spain, that the most valuable results are achieved at by those countries-members of EU, that use approach of the systems in development of CSR. In particular, responsible state structures that coordinate work on all directions of CSR are appointed in the considered countries, and the state determines the rules of behavior and watches after their implementation. It is confirmed, that in the countries of EU there is a high level of integration of social activity in general strategy of development of company. At the same time, in the considered countries the individual going is used near the choice of instruments, that is predefined by priorities of socio-economic development of every country.*

Key words: corporate social responsibility, CSR-policy of the countries-members of EU, European model of CSR.

References

1. Bowen H. Social responsibilities of the businessman / H. Bowen – N.-Y. : Harper & Row, 1953. – 276 p.
2. Davis K. Can business afford to ignore social responsibilities? / K.Davis // California Management Review. – 1960, № 2. – P. 17-21.
3. Friedman M. The social responsibility of business is to increase its profits / M.Friedman // New York Times Magazine. – 1970, № 9. – P. 13-15.
4. Carroll A. A three-dimensional conceptual model of corporate social responsibility performance // Academy of Management Review. – 1979, № 4. – P. 5-9.
5. Freeman R. Strategic management: A stakeholder Approach / R. Freeman. – Boston: MA: Pitman, 2004. – 704 p.
6. Hoskins T. Corporate Social Responsibility Handbook. / T. Hoskins. - London: The ICASA, 2007. – 289 p.
7. Detomasi D. The Political Roots of Corporate Social Responsibility / D. Detomasi // Journal of Business Ethics. – Vol. 82, № 4. – P. 29-32.
8. Crane A., Matten D., Moon J. CC Theory Searching for a Political Home. Corporations and Citizenship. – Cambridge: Cambridge University Press, 2008. – 385 p.
9. Communication from the Commission: Integrated Product Policy – Building on Environmental Life-Cycle Thinking / Communication from the Commission // [Electronic resource]. – Rezhym dostupu: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=celex:52003dc0302:en:html>.
10. Drozgdzga Y., Znak N., Stepina A., Haytina V. Korporativnaya sicialnaya otvetstvennost: ot evropeyskok etalona k belorusskim realiyam: analiticheskie materialy / Y. Drozgdzga i dr. – Minsk, Belajds, 2012. – 112 s.
11. Istomina L. A., Yeletskih T. V., Yelova O. L. Rol gosudarstva v prodvizhenii korporativnoy socialnoy otvtstvennosti. Analiticheskiy doklad. / L. A. Istomina i dr. – Minsk, BelGU, 2010. – 52 s.
12. Buckland H., Albareda L., Lozano J.-M. The Changing Role of Government in Corporate Responsibility. A report for practitioners // H. Buckland, L. Albareda, J.-M. Lozano. – ESADE Business School Antonio Tencati, Francesco Perrini: Bocconi University and SDA Bocconi School of Management: Atle Midttun: Norwegian School of Management. 10 April 2006. – 85 p.
13. Social Corporate Responsibility in Belgium. [Electronic resource]. – Rezhym dostupu: www.socialeconomy.be/ContentSite/MVORSE/publicatie_CSR_RefFramework.pdf.
14. Saprykina M.A. Golovni trendy KSV [Electronic resource]. – Rezhym dostupu: http://csr-ukraine.org/article_головні-тренди-кскв.

РЕГУЛИРОВАНИЕ ПОЛИТИКИ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ: ПРАКТИКА СТРАН-ЧЛЕНОВ ЕВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗА

Шевченко О. В.

Кандидат политических наук, доцент кафедры международных медиакоммуникаций и коммуникативных технологий Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы, связанные со стимулированием и регулированием политики корпоративной социальной ответственности в странах-членах ЕС. Показано, что внедрение в деятельность бизнеса международных стандартов качества, менеджмента экологической безопасности стало обязательным условием выхода и работы на европейском рынке. Также в статье определены основные направления политики Европейского Союза в области КСО. Отмечается, что развитию и продвижению корпоративной социальной ответственности активно содействуют правительства стран ЕС. На примере государственного регулирования КСО-политики национальных правительств Великобритании, Франции, Бельгии, Эстонии, Испании показано, что наиболее значимых результатов достигают те страны-члены ЕС, которые используют системный подход в развитии КСО. В частности, в рассмотренных странах назначены ответственные государственные структуры, которые координируют ра-

боту по всем направлениям КСО, то есть государство выступает в роли института, который определяет правила поведения и следит за их выполнением. Подтверждено, что в странах ЕС наблюдается высокий уровень интеграции социальной деятельности в общую стратегию развития компании. В то же время, в рассмотренных странах применяется индивидуальный подход к выбору инструментов, который предопределен приоритетами социально-экономического развития каждой страны.

Ключевые слова: *корпоративная социальная ответственность, политика КСО в странах-членах ЕС, европейская модель КСО.*